

27.5.2020

Ympäristöministeriö
Jussi Kauppila

Jätteenkuljetuksen eri järjestämismallit säilytettävä jätelaissa – kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on toimiva ja työllistää

Kiinteistön haltijan järjestämä kuljetusmalli tulee säilyttää jätelaissa

Ympäristöministeriö on asettanut lausunnolle esityksen, jolla muutettaisiin jätelainsäädäntöä. Esitysluonnoksessa esitetään, että kuntalaisten kuivajätteen osalta poistetaan laista kiinteistön haltijan valintaan perustuva malli. Muutos merkitsisi sitä, että useat yritykset ja yritystä ja tuhannet toimialan työpaikat olisivat vaarassa. Yrityksiä tulee nyt koronakriisin vuoksi tukea kaikin mahdollisin tavoin, jotta laajamittaiselta konkurssiaallosta vältyttäisiin. Yrityksille ja työpaikoille kielteinen esitys on isku pk-yrittäjien kasvoille, minkä lisäksi se on ristiriidassa hallituksen työllisyystavoitteiden kanssa.

Esitys tarkoittaisi toteutuessaan sitä, että lukuisten yritysten ja näiden asiakkaiden sopimukset päättyisivät lakimuutoksen siirtymäajan kuluessa. Tämä on vaikutuksiltaan merkittävä ja perustavaa laatua oleva lakiehdotus. Velvollisuus luopua järjestelmästä ei perustu EU-sääntelyyn. Koska esityksen vaikutukset tulisivat olemaan toimialalla mittavia, ei kuljetusjärjestelmästä tule romuttaa vääristä lähtökohdista.

Hallituksen esitysluonnoksen toteutuminen ja kiinteistön haltijan mallin poistaminen voi johtaa lukuisten yrittäjien ja näiden työntekijöiden työn väheneeseen ja loppumiseen. Päätöksellä olisi ristiriitaisia vaikutuksia koronakriisin taltuttamisyrittämysten ja työllisyysasteen nostamista koskevan tavoitteen kanssa.

Kunnan malli tarkoittaa käytännössä usein sitä, että kuntaomisteinen osakeyhtiö kilpailuttaa kunnan puolesta alueen jäteurakat. Kilpailutus suosii usein isoja yrityksiä ja vähentää pienten yritysten määrää. Markkinoiden keskittyminen johtaa palvelun laadun heikkenemiseen ja hintojen nousuun. Nykyinen hankintalaki tarjoaa mahdollisuuksia ja toimintatapoja hoitaa kilpailutuksia. Ne voidaan toimittaa pienten yritysten kannalta joko hyvin tai huonosti.

Tällä hetkellä kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on sekajätteen/polttokelpoisen jätteen osalta käytössä 52,2 % ja pakkausjätteen osalta 69,5 % Suomen kunnista, vastaavasti kunnan järjestämä jätteen kuljetus on käytössä 47,8 % ja 30,5 % kunnista. Jos kiinteistön valintaan perustuva malli poistettaisiin laista, sillä olisi merkittäviä vaikutuksia lukuisiin kuntiin. Sen sijaan nykytilan säilyttämisellä ei olisi vaikutuksia niihin kuntiin, joissa on käytössä kunnan järjestämä kuljetusmalli. Nämä kunnat voivat jatkossakin hoitaa kuljetukset kilpailuttamalla.

Maakunnassamme on kunnissa käytössä erilaisia järjestelyjä ja toimintamalleja. Haluamme tuoda esiin, että kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä toimii hyvin, ylläpitää ja lisää työllisyyttä sekä edistää investointeja. Asiakkaille eli jätehuollon maksajille siinä säilytetään mahdollisuus vaikuttaa palvelun laatuun ja hintaan sekä mahdollisuus vapaasti ja aidosti kilpailuttaa jätehuoltonsa. Yrittäjille järjestelmä mahdollistaa tehokkaan toiminnan, sen kehittämisen ja investointien tekemisen sekä kannustaa yhteisen pitkäaikaisen jätehuollon kehittämiseen alueella.

Maakuntamme kunnissa vuoropuhelua jätteenkuljetusasioissa ja hankintojen valmistelussa tulee lisätä ja tiivistää ja alueen ja kuntien jäteyhtiöiden hankinnoissa ja tarjouskilpailuissa tulee huomioida pienten yritysten tarjoamat palvelut.

Olemassa oleva järjestelmä ei vaadi viranomaisresurssien lisäämistä eikä vaikeuta kierrätystavoitteiden saavuttamista

Kaksoisjärjestelmästä luopumista on esityksessä perusteltu sillä, että kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtyminen vähentäisi jätehuollon seurantaan ja valvontaan tarvittavia viranomaisresursseja. Peruste ei vaikuuta, sillä valvontaviranomaisten tehtävänä on nimenomaan valvoa lakien noudattamista kunnissa.

Kaksoisjärjestelmästä luopumista perustellaan myös sillä, ettei Suomi tavoita EU:n asettamia kierrätystavoitteita, jos asukkaat saisivat itse vapaasti valita jätekuljettajansa. Esityksen valmistelussa ei ole esitetty näyttöä siitä, että nimenomaan kiinteistön haltijan mallia käyttävissä kunnissa olisi matalampi jätteiden lajittelu- ja kierrätysaste. Uusien selvitysten valossa Suomessa pakkausten kierrätyksessä on jo saavutettu melkein kaikki kierrätystavoitteet. Näin ollen kierrätysastetta ei voida käyttää perusteena kuljetusjärjestelmäpäätöksenteossa.

Viranomaisen tekee päätökset jätemaksuista jätelain mukaisesti. Kunnan jätemaksun perusteita ovat jätteen laji, laatu, määrä ja noutokerrat. Perusteina voidaan lisäksi ottaa huomioon jätteen keräys- ja kuljetusolot kiinteistöllä ja noutoalueella, kunnan keräysvälineiden käyttö sekä kuljetusmatka kuljetettaessa jäte yksittäisenä kuljetuksena. Kuljetuksen hinta asukkaan kokonaislaskusta on vain osa kokonaisuutta. Näin ollen jätemaksujen kiertäystä lisäävää hintaohjausta voidaan hyvin käyttää myös kiinteistön haltijan mallissa.

Jätehuoltoviranomainen päättää alueensa jätemaksuista riippumatta siitä, kumpaa kuljetusmallia alueella noudatetaan. Kuljetusten hinnat vaihtelevat alueittain, eikä kumpikaan kuljetustapa ole automaattisesti toista tapaa edullisempi.

Kiinteistön haltijan järjestämä kuljetusmalli edistää yrittäjyyttä ja se on säilytettävä jätelaissa

Kokonaisvaikutuksiltaan näemme kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmä kaikkien osapuolten kannalta parhaimmaksi. Toivomme, että kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus säilytetään laissa kaikkien jätejakeiden kuljetuksessa.

Kuntien jäteyhtiöiden toiminnassa ja hankinnoissa sekä maakunnan jätehuollon kehittämisessä peräänkuulutamme yhteistyön ja vuoropuhelun lisäämistä ja tiivistämistä alueen ja alan yrittäjien ja pk-yritysten kanssa

Kymen Yrittäjät

HANNU LEHTINEN

Hannu Lehtinen

Puheenjohtaja